

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om upphävande av lagen om internationella utvecklingskrediter

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att lagen om internationella utvecklingskrediter skall upphävas. I lagen stadgas om rätten att bevilja internationella utvecklingskrediter, rätten att ingå utvecklingskreditavtal, inriktningen av utvecklingskrediter och beslutanderätten vid beviljande av kredit och fastställande av kreditvillkoren.

Efter upphävandet av lagen om internatio-

nella utvecklingskrediter regleras den verksamhet som avses i lagen genom de allmänna stadganden och föreskrifter som gäller inom statsförvaltningen samt de beslut som fattats i samband med behandlingen av statsbudgeten.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft så snart som möjligt efter att den har antagits och blivit stadfäst.

MOTIVERING

1. Nuläget och de föreslagna ändringarna

Lagen om internationella utvecklingskrediter (925/69), nedan utvecklingskreditlagen, trädde i kraft den 1 januari 1970. Enligt lagen kan internationella utvecklingskrediter beviljas utvecklingsländer i enlighet med vad som stadgas i nämnda lag. Utvecklingskreditavtal får årligen ingås till det belopp som besluts i samband med behandlingen av statsbudgeten.

Enligt utvecklingskreditlagen upptas i budgeten årligen ett behövligt anslag för utbetalning av beviljade krediter. Utvecklingskredit kan beviljas en stat, en internationell organisation eller en internationell finansieringsinrättning, som ingått ett utvecklingskreditavtal med finska staten, att användas för deras utvecklingsprogram. Statsrådet beslutar om utvecklingskrediternas ränta, lånetid och övriga allmänna kreditvillkor samt om beviljande av utvecklingskrediter från fall till fall.

Med stöd av utvecklingskreditlagen har ett större antal krediter årligen beviljats utveck-

lingsländer. En del av de beviljade utvecklingskrediterna har efterskänkts eller ombildats till gåvohjälp. I slutet av år 1990 hade finska staten ca 40 gällande utvecklingskreditavtal och den sammanlagda summan av beviljade krediter uppgick till inemot 1 100 milj. mk. Kreditvillkoren varierar något, men i regel är lånetiden för utvecklingskrediten 25 år. De sju första åren är fria från amorteringar. Räntan är 0,75 %, och de anskaffningar som finansieras med krediten är till 80 % bundna till anskaffningar från Finland. Kreditens gävoelement uppgår vanligen till 70 %.

Enligt 2 § utvecklingskreditlagen får utvecklingskreditavtal årligen ingås till det belopp som besluts i samband med behandlingen av statsbudgeten. Tillämpningen av nämnda stadgande har senare visat sig medföra svårigheter i praktiken och därför föreslås att lagen skall ändras. Behovet av en ändring av lagen föranleds även av en strävan att i ärenden som gäller utvecklingskrediter överföra beslutanderätten från statsrådet till utrikesministeriet. Då lagändringen övervägdes, konstaterades det att

utvecklingskreditlagen kan upphävas som obehövlig. Ställningstagandet baserar sig på det faktum att behovet att med en speciallag reglera verksamhet som gäller utvecklingskrediter väsentligt har minskat tack vare att den lagstiftning som gäller statsbudgeten har utvecklats.

I denna proposition föreslås att utvecklingskreditlagen upphävs.

2. Utvecklingskreditverksamhet utan en speciallag

2.1. Allmänt

Om utvecklingskreditlagen upphävs, kommer utvecklingskreditverksamheten närmast att regleras av de allmänna stadganden och föreskrifter som gäller inom statsförvaltningen samt de beslut som fattats i samband med behandlingen av statsbudgeten.

2.2. Rätten att bevilja utvecklingskrediter

Enligt 1 § utvecklingskreditlagen kan internationella utvecklingskrediter beviljas utvecklingsländer i enlighet med vad som stadgas i nämnda lag. För närvarande, då stadgandena om fullmaktsförfarandet ingår i lagen om statsbudgeten (423/88), kan utvecklingskrediter även utan utvecklingskreditlagstiftning beviljas inom ramen för de anslag och fullmakter som anvisats i statsbudgeten. Sålunda är nämnda stadgande numera obehövligt.

2.3. Bestämningen av krediternas markbelopp

Enligt 2 § 1 mom. utvecklingskreditlagen får utvecklingskreditavtal årligen ingås till det belopp som besluts i samband med behandlingen av statsbudgeten.

I statsbudgeterna för åren 1970—1982 fastslogs de maximibelopp som under budgetåret fick användas till ingående av utvecklingskreditavtal. Detta förfarande medförde dock problem i praktiken. Eftersom rätten att ingå avtal årligen bestämdes i form av ett maximibelopp för krediterna, kunde statsrådet, som med stöd av 4 § i lagen beslutar om beviljande av utvecklingskrediter från fall till fall, under

budgetåret bevilja krediter till högst nämnda markbelopp. Om ett kreditavtal inte undertecknades samma år det beviljades, ansågs krediten vara förfallen. Då beredningen av kreditavtal och uppfyllandet av de formaliteter som utgör en förutsättning för undertecknande av avtalen i många fall tar en oväntat lång tid i anspråk, var det i praktiken ofta besvärligt att få avtalet undertecknat samma kalenderår som statsrådet fattade sitt beslut om beviljande av krediten. Det markbelopp som under budgetåret får användas till ingående av utvecklingskreditavtal har som en följd av dessa svårigheter inte sedan år 1983 fastslagits i budgeten, utan rätten att ingå avtal har begränsats till sådana fullmakter som gäller de årliga maximiutgifterna.

Efter att budgeteringsförfarandet i fråga om utvecklingskrediter hade ändrats, planerades det att utvecklingskreditlagen skulle omarbetas att den överensstämmer med budgeteringsförfarandet. Planen frångicks dock på grund av att man planerade en ny finansieringsform för utvecklingssamarbetet, nämligen räntestödssystemet. Syftet med räntestödssystemet var att öka det totala kapitalflödet till utvecklingsländerna. Denna målsättning ansågs vara av en så central betydelse att man i systemets planeringskede övervägde att frångå finansieringen av utvecklingskrediter, om räntestödssystemet i praktiken visade sig vara en fungerande finansieringsform i utvecklingssamarbetet. Åsikterna har senare förändrats. Även om räntestödssystemet är en finansieringsform som motsvarat förväntningarna, kan utvecklingskreditssystemet anses vara en motiverad finansieringsform ur både biståndspolitisk och administrativ synvinkel.

Även om utvecklingskreditsystemet igen kan betraktas som en central finansieringsform i utvecklingssamarbetet, föreligger inte skäl till en ändring av 2 § 1 mom. utvecklingskreditlagen. Då fullmaktsförfarandet nu grundar sig på lagen om statsbudgeten är det inte längre nödvändigt att i budgeten fastslå ett belopp som under budgetåret får användas till ingående av kreditavtal, förutsatt att utfästelsen sker inom ramen för anvisade anslag och fullmakter.

Enligt 2 § 2 mom. utvecklingskreditlagen reserveras i budgeten årligen ett behövligt anslag för utbetalning av beviljade krediter. Efter att fullmaktsförfarandet ändrats har även detta stadgande blivit obehövligt, förutsatt att

de fastställda gränserna för fullmakterna efterföljs.

2.4. Kanaliseringen av utvecklingskrediterna

Enligt 3 § utvecklingskreditlagen kan en utvecklingskredit beviljas en stat, en internationell organisation eller en internationell finansieringsinrättning, som ingått ett utvecklingskreditavtal med finska staten, att användas för deras utvecklingsprogram. Stadgandet var motiverat då utvecklingssamarbetet inleddes. Nu, när utvecklingssamarbetet har etablerat sig som ett centralt område inom det internationella samarbetet och utrikespolitiken, är det inte längre nödvändigt att reglera kanaliseringen av krediter med hjälp av lag. Då det dessutom finns planer på att utveckla regeringens årliga berättelse om utvecklingssamarbetet så, att den innehåller även de konkreta planerna för de närmaste åren, kommer riksdagens möjligheter att inverka på utvecklingssamarbetet att öka. Sålunda kan det anses att 3 § utvecklingskreditlagen inte längre är nödvändig för styrning av verksamhet som gäller utvecklingskrediter.

2.5. Beslut som gäller kreditvillkor och beviljande av krediter

Enligt 4 § utvecklingskreditlagen beslutar statsrådet om utvecklingskrediternas ränta, lånetid och övriga allmänna kreditvillkor samt om beviljande av utvecklingskrediter från fall till fall.

I samband med arbetet på en reform av statsrådets allmänna sammanträden har man fäst uppmärksamhet vid att beslutanderätten,

som med stöd av ovan nämnda stadgande tillkommer statsrådet, genom ändring av lagen bör överföras på utrikesministeriet för att antalet ärenden som behandlas vid sammanträdena skall minska. Överföringen av beslutanderätten på ministeriet kan också motiveras med att det i många beslut om utvecklingskrediter rör sig om mindre summor än i de gåvohjälpsärenden som omfattas av utrikesministeriets beslutanderätt. Om utvecklingskreditlagen upphävs, överförs beslutanderätten i ärenden som gäller utvecklingskrediter från statsrådet till utrikesministeriet utan särskilda åtgärder.

2.6. Kompletterande bestämmelser

Enligt 5 § utvecklingskreditlagen utfärdar statsrådet vid behov närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av lagen. Dylika bestämmelser har inte utfärdats.

3. Propositionens ekonomiska verkningar

Propositionen har inga ekonomiska verkningar.

4. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft så snart som möjligt efter att den har antagits och blivit stadfäst.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

L a g
om upphävande av lagen om internationella utvecklingskrediter

I enlighet med riksdagens beslut stadgas:

1 §

Härmed upphävs lagen den 30 december
1969 om internationella utvecklingskrediter
(925/69).

2 §

Denna lag träder i kraft den 199 .

Helsingfors den 28 februari 1992

Republikens President
MAUNO KOIVISTO

Minister Toimi Kankaanniemi